

Att den amerikanska ambassadören i Stockholm hemkallas för konsultationer är en diplomatisk finess, som allmänheten här hemma knappast kan väntas se allvarligt på. Som gest kunde den dramatiserade hemresan lika gärna ha varit ogjord. Ivern i State Department att få se honom var ju inte heller större, än att ambassadören stannade kvar två extra dagar för att vara med om Amaranterbalen. Det försämrade förhållandet mellan USA och Sverige kommer att ta sig viktigare uttryck. Ett köpmotstånd mot svenska varor är att vänta. Exportindustrin blir i första hand lidande. Men reaktionen går mycket djupare än till att beröra svenskt glas eller svenska bilar. Bilden av Sverige har blivit förändrad.

Man frågar i USA med vilken rätt Sverige uppträder som moralisk domare. Danmark, Norge och Finland gör det inte, i varje fall inte lika pretentiöst, eller lika oförskämt. När Hitler sökte herravälde över Europa, säger man, då gjorde Sverige ingenting. När judarna utrotades i Tyskland, då teg Sverige. När kriget började i Vietnam, och då Viet Cong eller FNL mördade oskyldiga människor i tusental i Sydvietnam, då gjorde Sverige inga kommentarer. Först då vi, USA, gick in i kriget för att hjälpa sydvietnameserna, gick fördömandet fram som en våg över Sverige.

Till detta, som dagligen sägs, kan man svara, att vad som gjordes eller inte gjordes för trettio år sedan kan inte och bör inte hindra någon från ett ställningstagande i en annan fråga nu. Man kan

också förklara, att nyhetsförmedlingen numera går så mycket fortare och är så mycket mera omfångsrik men samtidigt ytligare än den var förr, och folk lockas redan därför till snabba bedömanden. Men ingen accepterar sådana förklaringar. USA är i dag splittrat inom sig självt. Diskussioner om kriget, om det är moraliskt möjligt att fortsätta det eller om det är mera moraliskt möjligt att överlämna sina bundsförvanter till vad som betraktas som en säker död, har förekommit över hela landet. Freden är efterlängtd, det visar inte minst valkampens utveckling, men den måste vara hederlig efter de åtaganden som gjorts. Allt detta är samvetsfrågor, och man döljer dem inte. Men man accepterar inte känsloladdade råd och anvisningar från Sverige, som saknar egen erfarenhet om vad som försiggår.

En annan motsättning rör desertörer. Sverige har låtit ett antal sådana stanna. Vi kan tycka illa om dem just som desertörer, och vi kan begära att regeringen, som har maktmedlen, skall stoppa att de utnyttjas politiskt. Att direkt utlämna dessa ungdomar är en annan sak. Alltså får vi nöja oss med att falla tillbaka på vår humanitära tradition, men den imponerar föga i USA. Hur var det med balterna, har man sagt, blev inte de utlämnade till förgörelse? Var fanns den humanitära traditionen då? Att desertörerna inte accepterats som politiska flyktingar, och att de förnuffigare av dem snart tröttnar på att vara här, gör inte saken bättre. I USA säger

man helt enkelt, att detta att skydda desertörer från USA, som är i krig, är något som man inte väntar av sina vänner.

Motivet om den svikna vänskapen har tagits upp och strukits under. I den stora tidskriften Time talade man om förgiftade förbindelser. I den inflytelserika Newsweek har förhållandet USA—Sverige analyserats under rubriken "When friends fall out". Artikeln har illustrerats med den bild, som nu gått över hela världen, nämligen av statsrådet Olof Palme med fackla i hand, ett trosvisst leende på läpparna och en nordvietnamesisk ambassadör vid sin sida, som regeringens representant i protestmarsch mot USA. Hur stor skada den bilden re-

dan gjort Sverige låter sig svårligen bedömas. En svensk, som blir tillfrågad om den, kan ju inte heller försvara den. Det finns inget försvar.

Hittills har den svenska ambassaden i Washington inte veterligen gjort något försök att bortförklara bilden. Som bekant kom regeringen till sist med en upplysning: hr Palme skulle ha fått kännedom om ambassadörens närvaro så sent, att någon möjlighet till programändring inte fanns. Denna förklaring har ambassaden inte vidarebefordrat. Det är bäst så. Ingen skulle tro på den. Och detta av den enkla anledningen att den inte kan vara riktig. Det var inte förmågan, som den gången fattades, utan viljan.

Thede Palm

RIKSDAGENS KVALITET

I likhet med vissa nervösa patienter blir riksdagen gärna allt sämre, ju mer man talar om dess dålighet. Duktigt och hederligt folk vilja icke gå in i en församling, där man icke kan inträda utan att förlora i anseende. Ännu har vi emellertid icke hunnit så långt på denna väg; de personer äro lätt räknade, som avböja erbjudna riksdagsmandat. Det är framför allt de aldrig tillfrågade, som med suveränt förakt behandla platserna i vår riksdag. De som ännu hysa parlamentariska förhoppningar, nöja sig med att tala om önskvärda förbättringar i riksdagens sammansättning.

Docent Georg Andrén i Svensk Tidskrift 1928